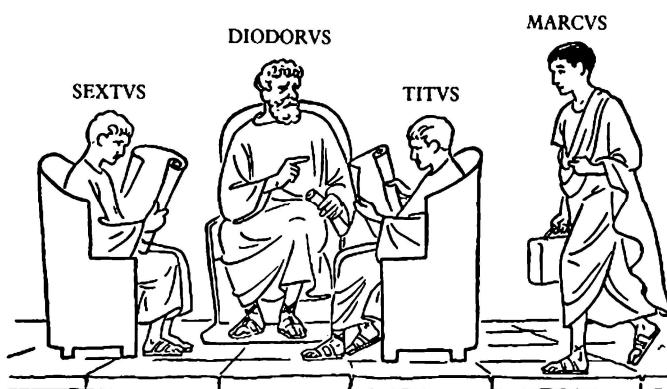

lūdus

MAGISTER ET DISCIPVLI

lūdus -ī *m*

Mārcus librum et tabulam et cēterās rēs ferēns Tūscu-
lum ambulat. Illīc est lūdus puerōrum. Multī puerī
māne in lūdum eunt.

magister -trī *m*

Magister lūdī est vir Graecus, cui nōmen est Diodō-
rus. Mārcus magistrum metuit, Diodōrus enim magis-
ter sevērus est, quī discipulōs suōs virgā verberat; eō
modō magister sevērus discipulōs improbōs pūnire so-
let. Discipulī sunt puerī qui in lūdum eunt. Mārcus et
Quīntus sunt duo discipulī. Aliī discipulī sunt Titus et
Sextus.

10

sevērus -a -um
discipulus -ī *m*

nōn-dum = adhūc nōn

Sextus, qui ante Mārcum et Titum ad lūdum advenit,
prīmus lūdum intrat. Sextus sōlus est, nam cēterī disci-
pulī nōndum adsunt.

cōn-sidere = sedēre in-
cipere (↔ surgere)

Magister intrāns Sextum sōlum in sellā sedentem vi-
det. Sextus dē sellā surgēns magistrum salūtat: "Salvē, 15
magister!"

Magister: "Salvē, Sexte! Cōnside!"

	Sextus in sellā cōnsīdit. Discipulus tacitus ante magistrum sedet.	tacitus -a -um = tacēns
20	Magister interrogat: “Cūr tū sōlus es, Sexte?” “Ego sōlus sum, quod cēterī discipulī omnēs absunt” respondet Sextus. Exclāmat magister: “Ō, discipulōs improbōs...!” Sextus: “Num ego discipulus improbus sum?”	ex-clāmāre
25	Magister: “Immō tū probus es discipulus, Sexte, at Mārcus et Quīntus et Titus improbī sunt!” Hic Titus ad lūdum advenit et iānuam pulsat antequam intrat: discipulus nōn statim intrat, sed prīnum iānuam pulsat; tum lūdum intrat et magistrum salūtat:	at = sed
30	“Salvē, magister!” Magister: “Ō Tite! Sextus iam adest...” Titus: “At Mārcus et Quīntus nōndum adsunt!” Magister: “Tacē, puer! Claude iānuam et cōnside! Aperīte librōs, puerī!”	iānua -ae / = ūstium tum = deinde iam ↔ nōndum
35	Sextus statim librum suum aperit, sed Titus, quī librum nōn habet, “Ego” inquit “librum nōn habeō.” Magister: “Quid? Sextus librum suum habet, tū librum tuum nōn habēs? Cūr librum nōn habēs?” Titus: “Librum nōn habeō, quod Mārcus meum librum habet.”	
40	Post Titum Mārcus ad lūdum advenit, neque is iānuam pulsat antequam intrat. Mārcus statim intrat, nec magistrum salūtat.	
	“Ō Mārcel!” inquit Diodōrus, “Cūr tū iānuam nōn	

audītis-ne

vērus -a -um

vērum -īn = id quod
vērum est
quod = id quod

posterior -ius comp
< post
lacrimāre puerō (*dat*) nōn
convenit = lacrimae
puerō nōn convenient

dēsinere ↔ incipere

red-īre = rūrsus īre
(red- = re-)

audīs-ne

pulsās cum ad lūdum venīs, nec mē salūtās cum mē 45
vidēs?”

At Mārcus “Ego” inquit “iānuam nōn pulsō cum ad lūdum veniō, nec tē salūtō cum tē videō, quia nec Sextus nec Titus id facit.”

Sextus et Titus: “Quid?”

50

Mārcus (ad Sextum et Titum): “Vōs iānuam nōn pulsātis cum ad lūdum venītis, nec magistrum salūtātis cum eum vidētis. Audītisne id quod dīcō?”

Tum Sextus et Titus “Id quod dīcis” inquiunt “vērum nōn est: nōs iānuam pulsāmus cum ad lūdum venīmus, et magistrum salūtāmus cum eum vidēmus. Nōnne vērum dīcimus, magister?”

Magister: “Vōs vērum dīcītis. Quod Mārcus dīcit nōn est vērum. Discipulus improbus es, Mārce! Necesse est tē pūnīre. Statim ad mē venī!”

60

Diodōrus, magister sevērus, tergum puerī virgā verberat. (Tergum est posterior pars corporis.) Tergum dolet Mārcō, neque ille lacrimat, nam lacrimāre puerō Rōmānō nōn convenit.

Mārcus clāmat: “Ei! Iam satis est! Dēsine, magister!” 65

Magister puerum verberāre dēsinit et “Ad sellam tuam redī” inquit, “atque cōnsīde!”

Mārcus ad sellam suam redit, neque cōnsīdit, sed tacitus ante sellam stat.

“Audīsne, Mārce? Ego tē cōnsīdere iubeō. Cūr nōn 70
cōnsīdis?” interrogat magister.

	Mārcus: "Nōn cōnsidō, quod sedēre nōn possum."	pos-sum
	Diodōrus: "Cūr sedēre nōn potes?"	pot-es
	Mārcus: "Sedēre nōn possum, quod mihi dolet..."	pot-est
75	pars tergī īinferior in quā sedēre soleō."	īinferior -ius comp < īfrā
	Haec verba audientēs Titus et Sextus rīdent.	quid? = cūr?
	Diodōrus: "Quid rīdētis, Tite et Sexte?"	
	Titus: "Rīdēmus, quod Mārcō dolet..."	
	Diodōrus: "Tacēte! Eam corporis partem nōmināre	
80	nōn convenit! — Sed ubi est frāter tuus, Mārce?"	
	Mārcus: "Is domī est apud mātrem suam. Quīntus dīcit 'sē aegrum esse'."	domī ↔ in lūdō
	Diodōrus: "Sī aeger est, in lūdum īre nōn potest. At vōs bene valētis. Iam aperīte librōs!"	Q.: "Ego aeger sum" Q. dīcit 'sē aegrum esse'
85	Titus: "Mārcus meum librum habet."	red-dere = rūrsus dare
	Diodōrus: "Quid tū librum Tīti habēs, Mārce?"	
	Mārcus: "Ego eius librum habeō, quod is meum mālum habet. Redde mihi mālum meum, Tīte!"	
	Titus rīdēns "Mālum" inquit "tibi reddere nōn pos-	
90	sum, id enim iam in ventre meō est!"	
	Mārcus īrātus Titum pulsāre incipit, sed magister "Dēsine, Mārce!" inquit, "Titus tibi mālum dare nōn potest, at ego tibi <i>malum</i> dare possum, nisi hīc et nunc Titō librum redditis!"	malum -ī n = mala rēs; m. dare tibi : tē pūnīre nisi = sī nōn
95	Mārcus Titō librum reddit.	
III	Discipulī librōs aperiunt. Item librum suum aperit magister ac recitāre incipit. Puerī autem priōrem librī partem tantum audiunt, nam antequam magister par-	prior -ius ↔ posterior; prior pars : īitium

pars posterior : finis

tem librī posteriōrem recitāre incipit, omnēs puerī dor-
miunt!

100

magister recitat
discipulī dormiunt

quod = id quod

Magister recitāre dēsinit et exclāmat: “Ō improbī dis-
cipulī! Dormītis! Quod recitō nōn audītis!”

Mārcus magistrō īrātō “Ego” inquit “nōn dormiō.
Immō vigilō et tē audiō, magister.”

Item Sextus et Titus “Neque nōs dormīmus” inqui- 105
unt, “Vigilāmus et omnia verba tua audīmus. Bene reci-
tās, Diodōre! Bonus es magister!”

Magister laetus “Vērum est quod dīcītis” inquit, “ego
bene recitō ac bonus sum magister — at vōs male recitā-
tis ac malī discipulī estis!” 110

Discipulī: “Immō bonī discipulī sumus! Bene recitā-
mus!”

Diodōrus: “Tacēte! Ubi estis, puerī?”

Discipulī: “In lūdō sumus.”

Diodōrus: “Vērum dīcītis: in lūdō estis — nōn domī 115
in lectulīs! In lectulō dormīre licet, hīc in lūdō nōn licet
dormīre!”

Magister īrātus discipulōs virgā verberat.

lectulus = parvus lectus

- Discipulī: "Ei, ei! Quid nōs verberās, magister?"

120 Diodōrus: "Vōs verberō, quod aliō modō vōs excitāre nōn possum. Ad sellās vestrās redīte atque cōnsidite!"

Discipuli ad sellās suās redeunt, neque cōnsidunt.

Magister: "Quid nōn cōnsiditis?"

Discipulī: "Nōn cōnsidimus, quod sedēre nōn possu-

125 mus."

Diodōrus: "Quid? Sedēre nōn potestis? Ergō vōs hōram tōtam tacitū stāte, dum ego sedēns partem librī posteriōrem recitō! Nec enim stantēs dormīre potestis!"

GRAMMATICA LATINA

- 130 *Persōnae verbi*
Puerī rident. *Puella nōn rīdet.*
Puerī: "Cūr tū nōn rīdēs, cum nōs rīdēmus?"
Puella: "Ego nōn rīdeō, quia vōs mē rīdētis!"
'Rideō rīdēmus' dicitur persōna prīma, *'rīdēs rīdētis'* persōna secunda, *'rīdet rīdent'* persōna tertia.

<i>Singulāris</i>	<i>Plūrālis</i>
<i>Persōna prīma</i>	rīde ō
<i>Persōna secunda</i>	rīdē s
<i>Persōna tertia</i>	rīde t

135 140 Exempla: [1] clām|ō clāmā|mūs; [2] rīde|ō rīdē|mūs; [3] dīc|ō dīc|i|mūs; faci|ō faci|mūs; [4] audi|ō audi|mūs.
Malus discipulus in lūdō clāmat et rīdet. Quī id nōn facit, et omnia verba magistrī audit, bonus est discipulus.
Bonus discipulus malō dīcit: "Ego bonus discipulus sum: in lūdō nec clāmō nec rīdeō, et omnia verba magistrī audiō. At tū malus discipulus es: in lūdō clāmās et rīdēs nec verba magistrī audīs! Vērum dīcō! Nōnne hoc facis?" Malus discipulus: "Quod dīcis vērum nōn est: ego hoc nōn faciō!"

nōs	<i>acc</i>	(= nōm)
vōs	<i>acc</i>	(= nōm)
red-īre -it -eunt		
pos-sumus		
pot-estis		
pos-sunt		
persōna (pers)		
<i>ego</i>		<i>nōs</i>
<i>tū</i>		<i>vōs</i>
rideō		rīdēmus
ridēs		rīdētis
ridet		rīdent
I	sing.	plūr.
	-ō	-mus
II	-s	-tis
III	-t	-nt
[1] clāmā re		
clāmā ō		clāmā
clāmā s		clāmā
clāmā t		clāma
[2] rīdē re		
rīdē ō		rīdē mā
rīdē s		rīdē tis
rīdē t		rīde nt
[3] dīc ere		
dīc ō		dīc imā
dīc is		dīc itīs
dīc it		dīc unā

CAP. XV

<table border="0"> <tr><td>face re</td><td></td></tr> <tr><td>faci ō</td><td>faci mus</td></tr> <tr><td>faci s</td><td>faci tis</td></tr> <tr><td>faci t</td><td>faci unt</td></tr> <tr><td>[4] audi re</td><td></td></tr> <tr><td>audi ō</td><td>audi mus</td></tr> <tr><td>audi s</td><td>audi tis</td></tr> <tr><td>audi i</td><td>audi unt</td></tr> <tr><td>esse</td><td></td></tr> <tr><td>sum</td><td>sumus</td></tr> <tr><td>es</td><td>estis</td></tr> <tr><td>est</td><td>sunt</td></tr> <tr><td>[1] -ō</td><td>-āmus</td></tr> <tr><td>-ās</td><td>-ātis</td></tr> <tr><td>-at</td><td>-ant</td></tr> <tr><td>[2] -ēō</td><td>-ēmus</td></tr> <tr><td>-ēs</td><td>-ētis</td></tr> <tr><td>-et</td><td>-eni</td></tr> <tr><td>[3] -ō</td><td>-imus</td></tr> <tr><td>-is</td><td>-itis</td></tr> <tr><td>-it</td><td>-unt</td></tr> <tr><td>-iō</td><td>-imis</td></tr> <tr><td>-is</td><td>-itis</td></tr> <tr><td>-it</td><td>-iunt</td></tr> <tr><td>[4] -iō</td><td>-imus</td></tr> <tr><td>-is</td><td>-itis</td></tr> <tr><td>-it</td><td>-iunt</td></tr> <tr><td>īre</td><td></td></tr> <tr><td>eō īmus</td><td></td></tr> <tr><td>īs ītis</td><td></td></tr> <tr><td>īt īunt</td><td></td></tr> <tr><td>posse</td><td></td></tr> <tr><td>pos-sum</td><td>pos-sumus</td></tr> <tr><td>pot-es</td><td>pot-estis</td></tr> <tr><td>pot-est</td><td>pot-sunt</td></tr> </table>	face re		faci ō	faci mus	faci s	faci tis	faci t	faci unt	[4] audi re		audi ō	audi mus	audi s	audi tis	audi i	audi unt	esse		sum	sumus	es	estis	est	sunt	[1] -ō	-āmus	-ās	-ātis	-at	-ant	[2] -ēō	-ēmus	-ēs	-ētis	-et	-eni	[3] -ō	-imus	-is	-itis	-it	-unt	-iō	-imis	-is	-itis	-it	-iunt	[4] -iō	-imus	-is	-itis	-it	-iunt	īre		eō īmus		īs ītis		īt īunt		posse		pos-sum	pos-sumus	pot-es	pot-estis	pot-est	pot-sunt	<p>Malī discipulī in lūdō clāmant et rīdent. Quī id nōn faciunt, et omnia verba magistrī audiunt, bonī sunt discipulī.</p> <p>Bonī discipulī malis dīcunt: “Nōs bonī discipulī sumus: in lūdō nec clāmāmus nec rīdēmus, et omnia verba magistrī audīmus. At vōs malī discipulī estis: in lūdō clāmātis et rīdētis nec verba magistrī audītis! Vērum dīcimus! Nōnne hoc faciūt?”</p> <p>Malī discipuli: “Quod dīciūt vērum nōn est: nōs hoc nōn facimus!”</p> <p>[1] Ut ‘clāmō clāmāmus’ dēclinantur verba quōrum īfīnitīvus dēsinit in -āre.</p> <p>[2] Ut ‘rīdeō rīdēmus’ dēclinantur verba quōrum īfīnitīvus dēsinit in -ēre.</p> <p>[3] Ut ‘dīcō dīcīmus’ dēclinantur verba quōrum īfīnitīvus dēsinit in -ere, praeter ea quae -i- habent ante -ō et -unt, ut ‘faciō faciunt’: accipere, aspicere, capere, facere, fugere, iacere, incipere, parere, cēt.</p> <p>[4] Ut ‘audiō audīmus’ dēclinantur verba quōrum īfīnitīvus dēsinit in -īre, praeter verbum īre (pers. I sing. eō, pers. III plūr. eunt), item ab-īre, ad-īre, ex-īre, red-īre, cēt.</p> <p>Ut ‘sum sumus’ dēclinantur verba quōrum īfīnitīvus dēsinit in -esse, ut ab-esse, ad-esse, in-esse, cēt., et posse (pers. I pos-sum pos-sumus, II pot-es pot-estis, III pot-est pos-sunt).</p> <p>PENSVM A</p> <p>Mārcus ad lūdum ven- nec iānuam puls-. Magister: “Cūr tū iānuam nōn puls-, cum ad lūdum ven-?” Mārcus: “Ego iānuam nōn puls- cum ad lūdum ven-, quod nec Sextus nec Titus id facit. Audīte, Sexte et Tite: vōs iānuam nōn puls- cum ad lūdum ven-!” Sextus et Titus: “Nōs iānuam puls- cum ad lūdum ven-!” Magister: “Tacēte! Aperīte librōs!” Titus: “Ego librūm nōn hab-.” Magister: “Cūr librūm nōn hab-, Tite?” Titus: “Librūm nōn hab-, quod Mārcus meūm librūm hab-!” Mārcus: “Sed vōs mēās rēs hab-!” Titus et Sextus: “Nōs rēs tuās nōn hab-!”</p> <p>Magister discipulōs dormīre vidēns exclāmat: “Ō pueri!</p>
face re																																																																							
faci ō	faci mus																																																																						
faci s	faci tis																																																																						
faci t	faci unt																																																																						
[4] audi re																																																																							
audi ō	audi mus																																																																						
audi s	audi tis																																																																						
audi i	audi unt																																																																						
esse																																																																							
sum	sumus																																																																						
es	estis																																																																						
est	sunt																																																																						
[1] -ō	-āmus																																																																						
-ās	-ātis																																																																						
-at	-ant																																																																						
[2] -ēō	-ēmus																																																																						
-ēs	-ētis																																																																						
-et	-eni																																																																						
[3] -ō	-imus																																																																						
-is	-itis																																																																						
-it	-unt																																																																						
-iō	-imis																																																																						
-is	-itis																																																																						
-it	-iunt																																																																						
[4] -iō	-imus																																																																						
-is	-itis																																																																						
-it	-iunt																																																																						
īre																																																																							
eō īmus																																																																							
īs ītis																																																																							
īt īunt																																																																							
posse																																																																							
pos-sum	pos-sumus																																																																						
pot-es	pot-estis																																																																						
pot-est	pot-sunt																																																																						
	150																																																																						
	160																																																																						
	165																																																																						
	170																																																																						

Dorm! Ego recit, vōs nōn aud!” Mārcus: “Ego tē recitāre aud. Nōn dorm.” Titus et Sextus: “Nec nōs dorm. Tē recitāre aud. Bene recit, magister.” Magister: “Ego bene recit, at vōs male recit! Malī discipulī es!” Discipulī: “Vērum nōn dīc, magister. Bonī discipulī s: in lūdō nec clām-nec rīd, et tē aud!”

PENSVM B

Māne puerī in — eunt. Puerī quī in lūdum eunt — sunt. Qui lūdum habet — est. Mārcus magistrum metuit, nam Diodōrus magister — est quī puerōs improbōs — verberat.

Intrat magister. Sextus dē — surgit. Cēterī discipulī — adsunt. Magister —: “O, discipulōs improbōs!” Sextus: “Num ego improbus —?” Magister: “— discipulus improbus nōn es, — [= sed] cēterī discipulī improbī sunt!”

Post Sextum venit Titus, — [= deinde] Mārcus. Mārcus — [= ostium] nōn pulsat, — lūdum intrat, nec magistrum salūtat. Magister: “Discipulus improbus —, Mārce! — ad mē venī!” Magister — Mārci verberat. Tergum est — pars corporis. Magister puerum verberāre —. Mārcus ad sellam suam — neque —. Magister: “— [= cūr] nōn cōnsīdis?” Mārcus: “Sedēre nōn —, quod pars tergī — mihi dolet!”

PENSVM C

Quō puerī māne eunt?
Quis est Diodōrus?
Cūr puerī magistrum metuunt?
Quis discipulus prīmus ad lūdum advenit?
Quid facit Titus antequam lūdum intrat?
Cūr Titus librum suum nōn habet?
Quis est discipulus improbissimus?
Cūr Quintus in lūdum ire nōn potest?
Cūr magister recitāre dēsinit?
Tūne magister an discipulus es?
Num tū iānuam pulsās antequam cubiculum tuum intrās?

Vocabula nova:
lūdus
magister
discipulus
virga
sellā
iānuā
vērum
tergum
malum
lectulus
sevērus
tacitus
vērus
posterior
inferior
prior
pūnire
cōsīdere
exclāmāre
dēsinere
redire
reddere
recitāre
licēre
sum
es
sumus
estis
ego
tū
nōs
vōs
nōndum
statim
tum
quid?
domī
antequam
at
sī
nisi